

**ALFONSO LAURINAVIČIAUS MONOGRAFIJOS
„TARNYBINĖ TEISĖ: STATUTINĖS VALSTYBĖS TARNYBOS
TEISINIS REGULIAVIMAS“
RECENZIJĄ**

Vilnius
2005-04-28

A. Laurinavičiaus monografija „Tarnybinė teisė: statutinės valstybės tarnybos teisinis reguliavimas“ parašyta aktualia ir mokslo mažai nagrinėta valstybės statutinių tarnybų administravimo tema. Atgavus nepriklausomybę, Lietuvoje nuolat diskutuojama dėl valdžios institucijų įgaliojimų, jų apimtys, atliekami tarnavimo visuomenei socialiniai tyrimai, analizuojama šių įstaigų praktinė patirtis, tačiau tik epizodiškai domimasi šių valstybei reikšmingų tarnybų administravimo modelio kūrimu, personalo klausimais. Daugelyje šalių nuo seno vidaus tarnybos sistemos pareigūnai tradiciškai naudojasi išskirtinėmis garantijomis, o jų teisėtumas grindžiamas visuomenės solidarumu, socialinio stabilumo poreikiu bei valdžios politika, nukreipta suburti stiprią ir lojalią teisėtvarką užtikrinančią socialinę grupę.

Vidaus tarnybos statutinių tarnautojų atliekamų visuomenei pareigų svarba bei rizikos laipsnis įpareigoja valstybę skirti šiai socialinei grupei nemažai dėmesio. Diferencijuojant teisinį reguliavimą, kitaip sakant, įstatymais, kaip valstybės priemonėmis, turi būti garantuojama pareigūnų teisių apsauga. Priimant ir tobulinant Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą, apsispręsta, kaip konceptualiai teisiniu būdu diferencijuoti valstybės, įskaitant ir statutinių kaip atskirų socialinių grupių, tarnybų socialinį statusą. Šio įstatymo priėmimas gali būti laikomas valstybės tarnybos teisės, arba „Tarnybinės teisės“, kaip atskiros teisės šakos kūrimo pradžia. Lietuvos įstatymų leidėjai laipsniškai įtvirtina ir statutinių tarnybų išskirtinumą. Pavyzdžiui, 2003 m. Vidaus tarnybos statusas oficialiai įtvirtina pagrindinius statutinių pareigūnų tarnybos principus.

Taigi knygos pavadinimas sako, kad pagrindinis tyrimo objektas yra teisinis statutinės tarnybos reguliavimas. Autorius, suvokdamas šalyje vykstančius sudėtingus integracijos į Europos bendriją procesus, pateikia gana originalų požiūrį į sugriežtintos drausmės tarnybų teisinį reglamentavimą. Vidaus valdymo problemas jis analizuoja profesinės etikos infrastruktūros kontekste, gvildena etikos institucionalizacijos procesus ir taip bando analizuoti statutinio pareigūno diskrecijos problemas, apibrėžti profesinės (tarnybinės) atsakomybės ypatumus. Pasirinktąjį dalyko analizės būdą pagrindžia teiginiu, kad reikia iš pagrindų keisti visuomenės požiūrį į vidaus statutinių tarnybų veiklą, įveikti nuo seno įsišaknijusį nepasitikėjimą šiomis tarnybomis. Anot autoriaus, abipusei pagarbai ir pasitikėjimui atsirasti pagrindinė sąlyga – šiuolaikiškas demokratiškas tarnybos vidaus santykių administravimas.

Keliamų problemų teorinė analizė paremta autoriaus beveik dešimtmetį vykdytų sociologinių tyrimų duomenimis, praktikos analize. Statutinių tarnybų administravimo klausimai yra gana specifiški, iš tyrėjo reikalaujantys ne tik teorinių žinių, bet ir praktinės patirties, gebėjimo suvokti, kaip rašo autorius, „neapibrėžtas teisinės kategorijas“, vertinti tarnybinius veiksmus, atliktus „savo nuožiūra“. Autoriui, pasitelkus savąją patirtį, įgytą dirbant statutinėse tarnybose bei dėstant šioje aukštojoje mokykloje specialiuosius dalykus policijos, muitinės bei kitų vidaus statutinių tarnybų pareigūnams, rengiant šios srities mokslininkus, pasisėkė gana giliai pažvelgti į tyrinėjamų klausimų esmę. Taigi knygoje pateikta savita „Tarnybinės teisės“ koncepcija, pakankamai išsamiai pagrįstos pagrindinės jos teorinės nuostatos. Karjeros valdymas, pareigūnų diskrecija, tarnybinė etika, deontologija skatina skaitytoją naujai pažvelgti į vidaus statutinių tarnybų administravimą, personalo rengimą. Policininkas, muitininkas ar kitas statutinis pareigūnas tarnybinėje veikloje ir sprenddamas tarnybos vidaus valdymo klausimus turi remtis ne tik teise, bet ir socialinių normų visuma. Tai labai reikšminga prielaida, darytina siekiant prisidėti prie demokratiškos vertybių išsaugojimo ir puoselėjimo. Šios ir kitos knygoje analizuojamos aplinkybės pagrindžia būtinybę perorientuoti šių įstaigų vidaus administravimą, pabrėžiant išskirtinę statutinių valstybės tarnybų atsakomybę valstybei ir visuomenei.

Reikia pasakyti, kad monografijoje siekiama apimti labai daug klausimų. Kai kuriuose knygos skirsniuose jaučiama klausimų tyrimo baigtumo, analizės išsamumo stoka. Kita vertus, autorius nekelia sau uždavinio į visus klausimus pateikti vienintelį galimą atsakymą, daugiau dėmesio skiria jį do-

minantiems, daug metų tiriameis, stebimiems dalykams, o kai kuriuose skirsniuose tarsi skatina skaitytoją jį baigti rašyti pačiam, prisidėti sprendžiant statutinės valstybės tarnybos problemas.

Doc. Alfonso Laurinavičiaus monografija „Tarnybinė teisė: statutinės valstybės tarnybos teisinis reguliavimas“ visiškai atitinka tokio tipo mokslinėms monografijoms keliamus reikalavimus. Manychiau, ši monografija įdomi ir prasminga ne tik akademinėi visuomenei, t. y. socialinių mokslų atstovams, besidomintiems viešojo administravimo tematika, personalo valdymo specialistams, bet ir plačiajai visuomenei, kuriai nuolat rūpi klausimai: kas yra statutinė tarnyba? Ką reiškia būti vidaus tarnybos statutiniu pareigūnu? Kokie jos valdymo savitumai? Kaip mūsų valstybės tarnybų valdymas atrodo Europoje egzistuojančių valdymo formų kontekste? Monografija yra puiki medžiaga aukštųjų mokyklų studentams, studijuojantiems teisę ir viešąjį administravimą, joje analizuojami klausimai gali būti gvildinami disertacijose. Ši knyga – prasmingas indėlis į teorinį valstybės tarnybų pažinimą ir realią paramą sprendžiant praktines statutinės tarnybos valdymo tobulinimo problemas.

Prof. habil. dr. Borisas Melnikas

Vilniaus Gedimino technikos universiteto

Verslo vadybos fakulteto

Tarptautinės ekonomikos ir vadybos katedros vedėjas

